

החוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום

לימודי התואר הראשון

הערה: משך הלימודים לתואר הראשון הוא שלוש שנים

א. כללי

החוג עוסק בהוראת הארכיאולוגיה, התרבויות, ההיסטוריה והלשונות של ארץ-ישראל והמזרח הקדום למן תקופת האבן ועד ערב התקופה ההלניסטית. לימודי התואר הראשון מכוונים להקנות לתלמיד ידע בסיסי על הארכיאולוגיה כמדע, על הארכיאולוגיה של ארץ ישראל ויתר הלבאנט (עבר הירדן, סוריה ולבנון) ועל תרבויות מצרים, מסופוטמיה, אנטוליה והאזור האגאי. בתחום ארץ ישראל מכוונים הלימודים גם להכשיר את התלמיד לעבודה מעשית בארכיאולוגיה והתלמידים המעוניינים בכך יכולים לבחור במסלול המקנה תעודת הסמכה כארכיאולוג חופר המוכרת על ידי רשות העתיקות של מדינת ישראל והמוסדות האקדמיים האחרים.

בחוג שני תחומי לימוד:

1. הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה.
2. תרבויות המזרח הקדום.

הארכיאולוגיה של עבר הירדן נלמדת יחד עם זו של ארץ-ישראל; הארכיאולוגיה והתרבויות של יתר הלבאנט נלמדות חלקן בתחום ארץ-ישראל וחלקן בתחום תרבויות המזרח הקדום.

ב. מסלולי הלימודים

התלמיד יכול לבחור בין שלושה מסלולי לימודים:

1. מסלול לימודים דו-חוגי (פרקים 1.ד, 2.ז)

תלמיד במסלול זה לומד בשנה ראשונה סידרת מבואות ושעורי חובה ובשנה ב' בוחר באחד משני תחומי הלימוד הנזכרים לעיל – הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה או תרבויות המזרח הקדום. התלמיד חייב בחוג לימודים נוסף. החוג מעודד את תלמידיו לבחור בחוג שני שתחום עיסוקו משלים את לימודי הארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום: מקרא, היסטוריה של עם ישראל, גיאוגרפיה, בלשנות שמית, תולדות האמנות, מדעי הדתות, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה.

2. מסלול לימודים חד-חוגי (פרק 3.ד)

תלמיד במסלול חד-חוגי לומד בשני התחומים בהם עוסק החוג – ארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה ותרבויות המזרח הקדום.

3. מסלול לימודים בין-חוגי

ארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה ותחום ארכיאולוגיה בחוג ללימודים קלאסיים (פרק ד.4)

תלמיד המבקש ללמוד ארכיאולוגיה של ארץ-ישראל לתקופותיה, כולל התקופות ההלניסטית-רומית-ביזאנטית-מוסלמית, יכול ללמוד במסלול דו-חוגי – בחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום בתחום ארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה, ובבחוג ללימודים קלאסיים בתחום ארכיאולוגיה. שילוב זה יוצר תכנית שלמה בארכיאולוגיה של ארץ-ישראל למן תקופת האבן, דרך תקופת המקרא והתקופות הקלאסיות ועד ימי הביניים.

ג. תנאי הקבלה

תנאי המעבר משנה לשנה במסלול הדו-חוגי הוא השגת ממוצע ציונים של 70 לפחות בחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום.

תנאי המעבר משנה לשנה במסלול החד-חוגי הוא השגת ממוצע ציונים של 80 לפחות. למסלול הבין-חוגי יתקבלו תלמידים שעמדו בתנאי הקבלה של האוניברסיטה. תנאי המעבר משנה לשנה הוא השגת ממוצע ציונים של 70 לפחות.

ד. מבנה תכנית הלימודים ומהלך הלימודים

משך הלימודים שלוש שנים.

במסלול הדו-חוגי חייב תלמיד בלימוד 66 שעות סמסטריאליות (להלן ש"ס) ובהן 2 ש"ס לימודים פקולטתיים.

במסלול החד-חוגי חייב תלמיד בלימוד 114 ש"ס ובהן 4 ש"ס לימודים פקולטתיים.

במסלול הבין-חוגי חייב תלמיד ב-58 ש"ס ובהן 2 ש"ס לימודים פקולטתיים.

חובות נוספים לכל תלמידי החוג הם חפירה לימודית בשנה א' וסיורים במהלך התואר הראשון.

תכנית הכשרת תעודה כארכיאולוג חופר מחייבת לימודים נוספים בהיקף של 6 ש"ס הניתנים מעבר לחובות התואר הראשון.

לתשומת לב: לימודים פקולטתיים – מורכבים מקורסים פנורמיים אותם יש לבחור מתוכניות הלימודים של חוגי הפקולטה, שאינם חוגי הלימוד של התלמידים. כל הקורסים הפנורמיים הם בהיקף של 2 ש"ס וציון הקורס מהווה חלק מהציון הסופי. לפרטים יש לפנות לפרק המתאים בידיעון.

**1. מסלול דו-חוגי, תחום הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה
(66 ש"ס)**

סיכום חובות התלמיד במסלול הדו-חוגי

2	ש"ס לימודים פקולטתיים
40	ש"ס שעורי חובה
14	ש"ס שעורי בחירה
8	ש"ס סמינרים
2	ש"ס חפירה לימודית בשנה א'
	סיורים: שישה ימי סיור חובה
	מומלצת: שפה מודרנית שניה לתלמידי שנה ג' המתעתדים להמשיך לתואר שני.

שנה א'

כל תלמיד ילמד בחוג סידרת מבואות ופרוסמינר:

2	ש"ס	ארכיאולוגיה מהי
4	ש"ס	מבוא לא"י בתקופת המקרא
4	ש"ס	מבוא לפרהיסטוריה
4	ש"ס	מבוא למזרח הקדום
2	ש"ס	מבוא לקריאת תעודות
2	ש"ס	מבוא לארכיאולוגיה קלאסית (אפשר בשנה ב')
2	ש"ס	אחד המבואות של תרבויות המזרח הקדום
2	ש"ס	פרוסמינר נושאי
2	ש"ס	חפירה לימודית

שנים ב' – ג'

שעורי חובה:

4	ש"ס	מיומנויות - שעור בכלי חרס
2	ש"ס	שעור בכלי צור
2	ש"ס	ארכיאולוגיה מרחבית/סקר
2	ש"ס	כתובות עבריות/אפיגרפיה
2	ש"ס	גיאוגרפיה היסטורית
2	ש"ס	אמנות א"י ומזרח קדום
2	ש"ס	תולדות המחשבה הארכיאולוגית
2	ש"ס	מבוא לתרבות שכנה
		שני סמינרים חוגיים:
4	ש"ס	שנה ב'
4	ש"ס	שנה ג'

שעורי בחירה

החוג מציע/ממליץ לתלמידים לבחור בסדרות של שעורים שיש ביניהם קשר נושאי (לאחר שיחה עם יועצי החוג). לתלמידים שעיקר עניינם בתקופות ההיסטוריות מומלץ לקחת אחת מן השפות העתיקות של התרבויות השכנות.

ארכיאולוגיה מרחבית - סקר ארכיאולוגי:

מלבד פגישות בכיתה מתקיימים במסגרת השיעור ארכיאולוגיה מרחבית ארבעה ימים של סקר ארכיאולוגי בשדה.

חפירה לימודית:

התלמיד חייב בחפירה לימודית במשך ארבעה שבועות – 20 ימי עבודה – ברצף אחד. החפירה הלימודית הנה במסגרת החובות לשנה א'. לא יוכל תלמיד להשתתף בחפירה הלימודית מבלי שהשתתף בשיעור "הארכיאולוגיה מהי?". החפירה הלימודית כוללת עבודה מעשית בשטח, תרגול בתחומים שונים של טיפול בממצאים, והרצאות. בדרך כלל הלינה במחנה החפירה, כשהפעילות נמשכת משעה מוקדמת בבוקר ועד שעות הערב. בתום החפירה יגיש התלמיד עבודת סיכום. העבודה תוגש עד תחילת שנת הלימודים שלאחר החפירה. החפירה נערכת לאחר סיום הבחינות במועד א', תלמיד שיפסיד בחינת מועד ב' בגין החפירה הלימודית יוכל לגשת למועד מיוחד.

החפירה הלימודית מתקיימת במסגרת חפירות מורי החוג. פרטים ימסרו לאחר תחילת שנת הלימודים.

סיורים:

תלמיד בתחום הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל חייב בשישה ימי סיור: ארבעה סיורים אזוריים בני יום ובהם שני סיורים בירושלים – אחד בחפירות בירושלים והאחר במוזיאונים.

בנוסף לסיורים אלה ישתתף התלמיד בסיורים הנלווים לשיעורים השונים, אם יש כאלה. השתתפות בסקר ארכיאולוגי, חפירה לימודית וסיורים מחייבים מאמץ פיסי ניכר ולכן יוכל להשתתף בהם רק תלמיד שמצב בריאותו תקין.

שפה מודרנית שניה:

ידיעת גרמנית או צרפתית ברמת מתחילים היא אחד מתנאי הקבלה ללימודי התואר השני. לפיכך ממליץ החוג כי תלמיד המתכוון להמשיך בלימודיו ישלים חובה זו בשנה השלישית של לימודיו לתואר ראשון.

2. מסלול דו-חוגי, תחום תרבויות המזרח הקדום (66 ש"ס)**סיכום חובות התלמיד:**

ש"ס לימודים פקולטתיים	2
ש"ס שעורי חובה	40
ש"ס שעורי בחירה	14
ש"ס סמינרים	8
ש"ס חפירה לימודית בשנה א'	2
סיוורים: 4 ימי סיור חובה	
מומלצת: שפה מודרנית שניה לתלמידי שנה ג' המתעתדים להמשיך לתואר שני	

שנה א'

		כל תלמיד ילמד בחוג סידרת מבואות ופרוסמינר:
ש"ס	2	ארכיאולוגיה מהי
ש"ס	4	מבוא לא"י בתקופת המקרא
ש"ס	4	מבוא למזרח הקדום
ש"ס	2	מבוא מתודולוגי/היסטורי
ש"ס	2	פרוסמינר נושאי
ש"ס	8	שפה עתיקה למתחילים
		אפשר להוסיף 2-4 ש"ס:
ש"ס	4	מבוא לפרהיסטוריה
ש"ס	4	שני מבואות של תרבויות המזרח הקדום
ש"ס	2	חפירה לימודית

שנים ב' – ג'**שעורי חובה:**

		מיומנויות:
		החוג ממליץ להשלים רמת מתקדמים באותה שפה ומעודד ללמוד שפה עתיקה נוספת.
ש"ס	4	מבוא לפרהיסטוריה
ש"ס	2	תרבות מצרים בתקופה הפרעונים
ש"ס	2	מסופוטמיה: ערש הציביליזציה
ש"ס	4	אנטוליה ארץ החיתים וגשר תרבותי בין יבשות
ש"ס	2	מהלבריינט עד מלחמת טרויה: תרבויות יון הקדם-קלאסית
ש"ס	2	אמנות א"י והמזרח הקדום
ש"ס	2	מבוא לארכיאולוגיה קלאסית
		שני סמינרים חוגיים (בשתי תרבויות שונות):
ש"ס	4	שנה ב'
ש"ס	4	שנה ג'

שעורי בחירה:

שעורי בחירה בתוך החוג יהיו בשתי תרבויות לפחות 14 ש"ס החוג מציע/ממליץ לתלמידים לבחור בסדרות של שעורים שיש ביניהם קשר נושאי (לאחר שיחה עם יועצי החוג).

חפירה לימודית:

התלמיד חייב בחפירה לימודית במשך ארבעה שבועות – 20 ימי עבודה – ברצף אחד. החפירה הלימודית הנה במסגרת החובות לשנה א'. לא יוכל תלמיד להשתתף בחפירה הלימודית מבלי שהשתתף בשיעור "הארכיאולוגיה מהי?". החפירה הלימודית כוללת עבודה מעשית בשטח, תרגול בתחומים שונים של טיפול בממצאים, והרצאות. בדרך כלל הלינה במחנה החפירה, כשהפעילות נמשכת משעה מוקדמת בבוקר ועד שעות הערב. בתום החפירה יגיש התלמיד עבודת סיכום. העבודה תוגש על תחילת שנת הלימודים שלאחר החפירה. החפירה נערכת לאחר סיום הבחינות במועד א'. תלמיד שיפסיד בחינת מועד ב' בגין החפירה הלימודית יוכל לגשת למועד מיוחד.

החפירה הלימודית מתקיימת במסגרת חפירות מורי החוג. פרטים ימסרו לאחר תחילת שנת הלימודים.

סיורים:

תלמיד בתחום תרבויות המזרח הקדום חייב בארבעה ימי סיור: שנים מארבעה סיורים אזוריים.

שני ימי סיור בירושלים – חפירות בירושלים ומוזיאונים.

בנוסף לסיורים אלה חייב התלמיד להשתתף בסיורים הנלווים לשיעורים השונים, אם יש כאלה. *במידה ויתקיימו סיורים לימודיים של החוג בחו"ל הם ייחשבו לתלמידי מסלול זה לימי סיור. השתתפות בחפירה לימודית וסיורים מחייבים מאמץ פיסי ניכר ולכן יוכל להשתתף בהם רק תלמיד שמצב בריאותו תקין.

שפה מודרנית שניה:

ידיעת גרמנית או צרפתית ברמת מתחילים היא אחד מתנאי הקבלה ללימודי התואר השני. לפיכך ממליץ החוג כי תלמיד המתכוון להמשיך בלימודיו ישלים חובה זו בשנה השלישית של לימודיו לתואר ראשון.

3. מסלול חד-חוגי (114 ש"ס)

במסלול זה חייב התלמיד בשעורי החובה של שני תחומי הלימודים – הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה ותרבויות המזרח הקדום. התלמיד ימיר את שעורי החובה החוזרים בשני התחומים (כגון "ארכיאולוגיה מהי" או "מבוא לתולדות מזרח קדום") בשעורי בחירה. שפה עתיקה למתחילים תילמד בשנה א'.

סיכום חובות התלמיד:

4	ש"ס לימודים פקולטתיים
54	ש"ס שעורי חובה (כולל שפה עתיקה)
38	ש"ס שעורי בחירה
16	ש"ס סמינרים
2	ש"ס חפירה לימודית בשנה א'

סיורים: 6 ימים סיורי חובה

מומלצת: שפה מודרנית שניה לתלמידי שנה ג' המתעתדים להמשיך לתואר שני.

4. מסלול בין-חוגי (58 ש"ס)

החוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום והחוג ללימודים קלאסיים מציעים מסלול לימודים בין-חוגי לתלמידים המבקשים ללמוד ארכיאולוגיה של ארץ-ישראל לתקופותיה – למן תקופת האבן, דרך תקופת המקרא והתקופות הקלאסיות (הלניסטית-רומית-ביזאנטית) ועד ימי הביניים. צרוף זה מתאים במיוחד לתלמידים המבקשים לקנות ידע על הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל לאורך התקופות והכשרה מקצועית כארכיאולוגים של שדה (להרשמה ראה פרק ב').

תכנית הלימודים בחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום תהיה כמפורט בסעיף 1.ד לעיל, להוציא המבוא לארכיאולוגיה של ארץ-ישראל בתקופות ההלניסטית, הרומית והביזאנטית אותו ישמע התלמיד במסגרת לימודיו בחוג ללימודים קלאסיים. התלמיד חייב בשישה שבועות של חפירה לימודית, שלושה בחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום ושלושה בחוג ללימודים קלאסיים.

סיכום חובות התלמיד במסגרת החוג לארכיאולוגיה

ותרבויות המזרח הקדום:

2	ש"ס לימודים פקולטתיים
36	ש"ס שעורי חובה
10	ש"ס שעורי בחירה
8	ש"ס סמינרים
2	ש"ס חפירה לימודית – שלושה שבועות

סיורים – 6 ימי סיור חובה

מומלצת: שפה זרה שניה לתלמידי שנה ג' המתעתדים להמשיך לתואר שני.

פרוט חובות התלמיד בחוג ללימודים קלאסיים – ראה בפרק העוסק בחוג זה בידיעון.

ה. סיום הלימודים לתואר בוגר וציון הגמר

עם סיום הלימודים ייערך שקלול הציון לתואר בוגר כדלקמן:

1. תלמידים שהתחילו בלימודיהם לפני תשס"ד:

לימודים פקולטתיים 6%

שני סמינרים	30%
שאר השעורים	64%
2. תלמידים שהתחילו בלימודיהם בתשס"ד:	
שני סמינרים	36%
שאר השעורים	64%

1. חטיבות לימודים מיוחדות

הקבצי ב"א כללי ראה פירוט בתכנית ב"א כללי בידיעון.

2. מסלול הכשרה מעשית לארכיאולוגים חופרים

החוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום יפתח בשנת תשס"ה מסלול לימודים חדש במסגרת תחום הלימוד של הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה, המיועד לתלמידים המעוניינים לשמש עם סיום לימודיהם כארכיאולוגים פעילים הרשאים לנהל חפירה באופן עצמאי. התלמידים שילמדו במסלול זה יקבלו עם סיומו תעודת הסמכה לארכיאולוג חופר שתקנה להם זכאות לקבלת רשיון חפירה, זאת אם ישתלבו בעבודה במוסד המורשה לקיים חפירות ארכיאולוגיות (דהיינו רשות העתיקות או המכונים לארכיאולוגיה שבאוניברסיטאות). החל משנת 2006 תידרש תעודת הסמכה כזו על פי החלטת המועצה לארכיאולוגיה שליד רשות העתיקות מכל ארכיאולוג המנהל לראשונה חפירה.

התלמידים שיבחרו בתכנית זו ילמדו במסלול הארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה. החוג ממליץ לתלמידים אלה לבחור במסלול החד-חוגי ולהרחיב דרך כך את השכלתם גם בתחום תרבויות המזרח הקדום. אפשרות נוספת העומדת בפניהם היא לבחור במסלול הבין חוגי המשלב ארכיאולוגיה של ארץ-ישראל וסביבתה ותחום ארכיאולוגיה [בחוג ללימודים קלאסיים](#) (פרק ד.4). התכנית לא תתאפשר לתלמידים שיבחרו במסלול דו חוגי אחר. תלמיד הבוחר בתכנית ההכשרה המעשית לארכיאולוגים חופרים [יחויב לקחת](#), במסגרת 14 שעות הבחירה, את הקורסים הבאים:

שני קורסים המוקדשים (כ"א) לתקופה ארכיאולוגית בא"י	4
קורס שיטות מדעיות בארכיאולוגיה	2
מבוא (נוסף) לתרבות שכנה	2
ארכיאובוטניקה או אתרים וסובב או מבוא לטכנולוגיה ותרבות חומרית	2

תלמיד שעמד בתכנית הלימודים המפורטת בסעיף ה' יהיה זכאי לקבל בסיומה תואר "בוגר" בארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום. עם זאת, קבלת תעודת הסמכה לארכיאולוג חופר מטעם החוג תחייב את הבוחרים בתכנית זו בלימודים נוספים בהיקף של 6 שעות סמסטריאליות נוספות מעבר ללימודים הרגילים לתואר, כמפורט להלן:

הכשרת שדה מתקדמת.	4
הכשרת מעבדה.	2

הכשרת השדה המתקדמת תכלול עונת חפירות בת 20 ימי עבודה לפחות בחפירות החוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום או החוג ללימודים קלאסיים באוני' ת"א בתפקיד בעל

אחריות ניהולית. במקרים בהם לא ימצא התלמיד מקום בחפירה מתאימה במסגרת החוגים הנ"ל, הוא יוכל להשתלב בתפקיד מקביל בחפירה של מוסד מוסמך אחר באישור ועדת ההוראה של החוג ובחתימת ראש החוג. בסיום החפירה יגיש התלמיד דו"ח חפירה במתכונת של מאמר מדעי לרכז תכנית ההכשרה המעשית לארכיאולוגים חופרים. באם יעמוד הדו"ח בקריטריונים הנדרשים יקבל התלמיד ציון "עובר".

קורס הכשרת שטח ומעבדה יתקיים אחת לשנתיים במסגרת המכון לארכיאולוגיה, יועבר על ידי סגל המכון ויכלול תכנים הנוגעים לטכניקות של תיעוד ושימור ממצאים בשדה ובמעבדה והכנת דו"ח החפירה הארכיאולוגי. תלמיד שעמד בכל מטלות המסלול יקבל תעודת הסמכה לארכיאולוג חופר שתונפק על ידי החוג לארכיאולוגיה ולתרבויות המזרח הקדום ותוכר ע"י רשות העתיקות והמוסדות הארכיאולוגיים האחרים.

לימודי התואר השני

הערה: משך הלימודים לתואר השני הוא שנתיים

א. כללי

לימודי התואר השני מכוונים להעמיק את הידע בתחום הארכיאולוגיה של ארץ ישראל ותרבויות המזרח הקדום ולהקנות ידע ושיטות עבודה שיכשירו תלמידים לקראת מחקר עצמאי ועבודת שדה.

התחומים הנלמדים:

1. הארכיאולוגיה של ארץ ישראל – תכנית הלימודים מתמקדת למן התקופות הפרהיסטוריות ועד ערב התקופה ההלניסטית.
2. תרבויות המזרח הקדום – התכנית מתמקדת בלשונות, ספרות, דת והיסטוריה של מסופוטמיה, אנטוליה, הים האגאי ומצרים. תכנית נוספת מתמקדת בארכיאולוגיה לתקופותיה של אזורים אלו.

ב. מסלולי הלימודים

התלמיד יכול לבחור בין שני מסלולי לימודים:

1. מסלול א' – עם עבודת גמר
2. מסלול ב' – ללא עבודת גמר

תלמיד מסלול א' שהגיע להישגים הנדרשים יוכל להמשיך בלימודים לקראת התואר השלישי. תלמיד מסלול ב' לא יוכל להמשיך בלימודים לקראת התואר השלישי. קיימת אפשרות מעבר ממסלול למסלול באשור מיוחד ובהתאם להנחיות הפקולטה למדעי הרוח. במקרה כזה יוטלו על התלמיד חובות השלמה.

ג. תנאי הקבלה

הקבלה למסלולים הנזכרים והמעבר ביניהם יעשו בהתאם להנחיות הפקולטה למדעי הרוח. ללימודי התואר השני יתקבל תלמיד אשר סיים את לימודי התואר הראשון בחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום בציון 80 לפחות. תלמיד שסיים במוסד מוכר אחר להשכלה גבוהה את לימודי התואר הראשון בארכיאולוגיה בציון 80 לפחות יתקבל ללימודי התואר השני ויחויב בשיעורי השלמה במידת הצורך. התלמיד ישמע את שיעורי ההשלמה בשנה הראשונה ללימודי התואר השני, במקביל ללימודיו בקורסי התואר השני. במקרים מסוימים יוכל להתקבל ללימודי התואר השני תלמיד שסיים באוניברסיטת תל אביב או במוסד מוכר אחר להשכלה גבוהה את לימודי התואר הראשון בחוג שנושא לימודיו קרוב לחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום. תנאי ראשוני הוא ציון 80 לפחות בלימודי התואר הראשון. תלמיד כזה יחויב בלימודי השלמה במשך שנה אחת בטרם יתחיל בלימודי התואר השני. לימודי ההשלמה יכללו רבים משעורי החובה של התואר הראשון בהתאם להנחיית ראש

החוג או היועץ מטעמו. תלמיד כזה, המתכוון להתמחות בארכיאולוגיה של ארץ ישראל, יחויב גם בשישה ימי סיור ובחפירה לימודית כנדרש מתלמיד תואר ראשון.

ד. מבנה תכנית הלימודים ומהלך הלימודים

הלימודים לקראת התואר השני נמשכים שנתיים ובמהלכם חייב תלמיד המסלול עם עבודת גמר ב- 40 שעות סמסטריאליות (להלן ש"ס) ותלמיד המסלול ללא עבודת גמר ב- 48 ש"ס. תכנית הלימודים המדויקת של כל תלמיד תקבע על ידי ראש החוג או יועצים שימונו על ידו. בהתאם להנחיות הפקולטה למדעי הרוח ישלים התלמיד בשנה הראשונה ללימודיו לפחות 16 ש"ס ויגיש עבודה סמינריונית אחת. ציון ממוצע 85 יאפשר לתלמיד המשך במסלול עם עבודת גמר. ציון נמוך יותר יכוון אותו למסלול ללא עבודת גמר.

סיכום חובות התלמיד

40 ש"ס סמינרים ושעורים במסלול א', 48 ש"ס במסלול ב'. בשעות אלו נכללים לימודי שפות עתיקות (בתחום תרבויות המזרח הקדום בלבד). שפה מודרנית שניה. השתתפות חובה בסמינר החוגי בשתי שנות הלימוד לתואר. בחינת גמר. עבודת גמר במסלול א'.

סמינרים ושעורים

רוב שעורי התואר השני יתקיימו במתכונת סמינר. בשנתיים מהם (במסלול עם עבודת גמר), או בשלושה (במסלול ללא עבודת גמר) יגיש התלמיד עבודה סמינריונית. בשאר הסמינרים או השעורים יגיש התלמיד עבודות או ישתתף בבחינה. הסמינר המחלקתי (2 ש"ס) יכלול קריאת חומר מקדים להרצאות והגשת רפרטים קצרים לאחריהן. באלה גם אלה יכלול הציון את השתתפותו הפעילה של התלמיד.

תלמיד יוכל ללמוד שעורים בהיקף של 16 ש"ס מחוץ לחוג על פי נושא התמחותו ובאישור ראש החוג או יועץ מטעמו.

תלמיד התואר השני יורשה להשתתף בשעורי התואר הראשון רק כשעורי השלמה בחוגים אחרים, ובמקרים חריגים בחוג לארכיאולוגיה ותרבויות המזרח הקדום, באישור המנחה וראש החוג. היקף שעורים אלה לא יעלה על 8 ש"ס.

שפות עתיקות

תלמיד בתחום תרבויות המזרח הקדום, בתכנית המתמקדת בלשון, ספרות וכד', חייב בלימודי שפה עתיקה ברמת מתקדמים, ובשפה עתיקה נוספת ברמת מתחילים לפחות.

שפה מודרנית שניה

התלמיד חייב בפטור ברמת מתקדמים בגרמנית או בצרפתית בתחום ארץ-ישראל גרמנית, צרפתית או איטלקית בתחום תרבויות המזרח הקדום.

הסמינר החוגי

הסמינר החוגי המתקיים אחת לשבועיים ביום ב' בשעה 16:15. ההשתתפות בו היא חובה לתלמידי התואר השני בשתי שנות לימודיהם.

ה. סיום הלימודים לתואר שני וציון הגמר

בחינת גמר

תוך חצי שנה ממועד סיום חובות השמיעה והגשת הסמינריונים תיערך בחינת הגמר. מתכונת הבחינה כדלקמן:

1. במסלול עם עבודת גמר

התלמיד יעמוד בבחינה בכתב. ראש החוג בשיתוף עם מדריכי התלמיד יקבעו לאחר שיחה עם התלמיד שטח שנושא עבודת הגמר של התלמיד לא ייכלל בו, ממנו יינתן הנושא לבחינה בכתב. ביום שיקבע לכך יקבל התלמיד את שאלת או שאלות הבחינה ויכתוב את הבחינה במתכונת מאמר מדעי מלא בהיקף עד 15 עמודים, שיוגש תוך עשרה ימים. את ההנחיות לכתובת המאמר ניתן לקבל במזכירות החוג. המדריך ומורה נוסף יקראו את המאמר ויעניקו ציון.

2. במסלול ללא עבודת גמר

התלמיד יעמוד בשתי בחינות בכתב. ראש החוג ומורה העוסק בתחום התמחותו של התלמיד יקבעו לאחר שיחה עם התלמיד את הנושאים, אחד בתחום התמחותו של התלמיד ואחד מחוץ לתחומי התמחותו. הבחינות בכתב ייערכו בספריית החוג וימשכו יומיים, בחינה ביום. התלמיד יוכל להשתמש בספרים. מורי החוג העוסקים בנושאים אלה יקראו את הבחינות ויעניקו ציונים.

עבודת הגמר

התלמיד יכתוב את עבודת הגמר בהנחיית אחד (או יותר) ממורי החוג. נושא העבודה ייקבע לאחר סיום חובות שנה א' ולא יאוחר מסוף שנה ב' ללימודי התואר השני. התלמיד יגיש תכנית מחקר שתיבדק על ידי המנחה/המנחים ומורה נוסף לפי החלטת ראש החוג ותובא לאחר מכן לאישור ועדת התלמידים המתקדמים של החוג. את ההנחיות לכתובת תכנית מחקר ועבודת גמר ניתן לקבל במזכירות החוג. העבודה תוגש לאחר סיום כל החובות האחרים של לימודי התואר השני. ציון העבודה יקבע על ידי המנחה/מנחים ומורה נוסף לפי החלטת ראש החוג.

שקלול ציון התואר השני יעשה כדלקמן:

מסלול ללא עבודת גמר		מסלול עם עבודת גמר	
30%	ציוני השעורים	15%	ציוני השעורים
30%	ציוני העבודות הסמינריוניות	20%	ציוני העבודות הסמינריוניות
40%	בחינת הגמר	15%	בחינת הגמר
		50%	עבודת הגמר

סגל ההוראה

פרופ'	יובל גורן – ראש החוג
ד"ר	שלמה בונימוביץ
ד"ר	רן ברקאי
פרופ'	אבי גופר
ד"ר	רפאל גרינברג
פרופ'	אהרון הורוביץ
פרופ'	זאב הרצוג
ד"ר	רפאל ונטורה
פרופ'	בנימין זאס (שבתון בסמסטר א')
פרופ'	איתמר זינגר
ד"ר	אסף יסעור-לנדאו
פרופ'	ז'אק יקר
ד"ר	יורם כהן
ד"ר	נילי ליפשיץ
מר	ליאור לנדנברג
ד"ר	דבורה סוויני
מר	בועז סתוי
פרופ'	ישראל פינקלשטיין
פרופ'	רן צדוק
ד"ר	עירית ציפר

מזכירת החוג - גבי ליאורה פיק

מזכירות החוג: בנין גילמן חדר 225 טל. 6409703

קבלת קהל: ימים א', ג', ד' שעות 10-13

e-mail: lpick@post.tau.ac.il

אתר הבית של החוג באינטרנט: <http://www.tau.ac.il/humanities/archaeology>